

<i>Forfatter</i>	Solvor Nesbakken
<i>Grad</i>	Master i helsefremmende arbeid
<i>Fakultet</i>	Fakultet for helse- og sosialvitenskap
<i>Institutt</i>	Institutt for helse-, sosial- og velferdsfag
<i>Veileder</i>	Grete Eide Rønningen
<i>Innleveringsdato</i>	14. mai 2022
<i>Oppgavens tittel</i>	Skogøkosystemer og helse: Livskvalitet knyttet til flatehogst og naturtap
<i>Antall ord</i>	23819
<i>Søkeord</i>	Helsefremmende arbeid, livskvalitet, well-being, trivsel, velvære, helse, mental helse, empowerment, nærmiljø, medvirkning, makt, avmakt, attention restoration theory, rekreasjon, stedsidentitet, stedstap, solastalgia, natur, skog, gammelskog, eventyrskog, kulturskog, skogstruktur, flatehogst, naturtap, økologisk sorg, økosorg, opplevelsesverdi, opplevelsestap, landskap, skogbruk, skogforvaltning, skogpolitikk

Sammendrag

Bakgrunn: Helsefremmende arbeid vektlegger blant annet naturomgivelsenes betydning for helse. I fagtradisjonens grunnlagsdokument Ottawacharteret, anerkjenner WHO økosystemer som helsedeterminanter. FNs naturpanel fastslo i 2019 at en global naturkrise truer menneskehelsen. Skogøkosystemene, som favner mange arter og bidrar med trivsel, råvarer og andre økosystemtjenester, er under press. I Norge er flatehogst utbredt, en metode som feller store skogsarealer på kort tid. Kunnskap om mental helse tilknyttet naturtap er etterspurt.

Tema og problemstilling: I dette masterprosjektet undersøkes livskvalitet knyttet til skogsnatur og flatehogst. **Problemstilling:** *Hvordan beskriver innbyggere hva flatehogst betyr for deres livskvalitet og helse?* **Forsknings spørsmål:** 1. Hva betyr skog for livskvalitet? 2. Hvilke perspektiver av betydning for helse vektlegger innbyggerne når de snakker om erfaringer med flatehogst?

Metode og utvalg: Kvalitativ metode ble valgt for å få tilgang til beskrivelser av relevante opplevelser. Resultatene baserer seg på et utvalg med et bevisst forhold til naturverdier i skog. Deltakerne hadde opplevd flatehogst av skog de hadde et forhold til. Med en fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming ble seks individuelle intervjuer gjennomført, og intervjumaterialet analysert med kvalitativ innholdsanalyse.

Teorigrunnlag: Teori om empowerment, og koblingen natur og well-being, ligger til grunn for perspektiver på nærmiljø og helse. Følelser rundt tap av natur undersøkes i lys av begrepene solastalgia og stedsidentitet. Well-being og økologisk sorg drøftes også i lys av filosofisk litteratur og naturbeskrivende skjønnlitteratur.

Resultater: I denne undersøkelsen fremmet skogen rekreasjonsprosesser som bidro til opprettholdelse av jobb- og hverdagsliv. Gammelskogens kvaliteter var høyere verdsatt enn plantet monokultur. Nyanser kom også frem, der innslag av kulturskog var akseptabelt. Skogsrom, som skjulte menneskeskapte installasjoner, var verdifulle. Sorgreaksjoner attpå flatehogst påvirket well-being betydelig, delvis med opphav i det personlige tapet, delvis på vegne av naturen og bekymring for livsgrunnlaget. Enkelte fordeler ved flatehogst ble omtalt,

eksempelvis utsikt. En oppfatning av at følelser rundt naturtap ble underkommunisert kom frem. Deltakerne hadde handlekraft på vegne av naturen og egenhelsen. Manglende medvirkningsmuligheter vanskeliggjorde innflytelse på hogst i eget nærmiljø. Det var aksept for ressursuttak fra skogen. Et partnerskap, der innbyggernes kunnskap om skogsnaturens betydning for livskvalitet anerkjennes og inkluderes, kan utvikle helsefremmende politikk som stimulerer skogforvaltningssystemer som opprettholder helseverdier og økosystemer.

Abstract

Background: Health promotion emphasize the inextricable links between people and their environment among others. The Ottawa charter recognize ecosystems as determinants of health. The United Nations' Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Service says that the global degradation of ecosystems represents a danger to human health. Forests, which consists of many species and contributes to commodities, quality of life and other ecosystem services, are under pressure. In Norway, most forest areas have been through deteriorating clear-cutting during the years. People's reactions and feelings about nature loss is a growing area of inquiry.

Aim: This survey aims to answer the question: *How does residents experience health and well-being related to clear-cutting?* Research questions: 1. How does forests affect quality of life? 2. Which health aspects does residents emphasize when describing their experiences with clear-cutting?

Method: To access relevant descriptions, a qualitative method was chosen. The results are based on a selection of participants conscious of nature values in forests, who had experienced clear-cutting. With a phenomenological-hermeneutic approach, six interviews were conducted. Qualitative content analysis supported the analytic process.

Theoretical basis: Theory of empowerment and nature-induced well-being. Philosophical literature and nature descriptive fiction illuminate ecological grief and well-being. Feelings connected to loss of nature were examined in the light of the terms solastalgia and place identity.

Results: In this survey, the forest promoted recreation processes. Old-growth forests were more highly valued than cultural forest. Nuances emerged, where elements of cultural forest were acceptable. Forest spaces that hide human-made installations were highly valued. Grief reactions on clear-cutting affected well-being, partly because of a personal loss and partly on behalf of the nature. Some benefits of clear-cutting were pointed out, such as view. A perception that emotions related to loss of nature were undercommunicated, emerged. Although the participants were empowered, they were mostly unable to influence on forestry

in their local environment. They agreed in retrieving forest resources. A partnership in which the citizens' knowledge about the health benefits of forests is recognized and included, can build healthy public policy which promotes forest management systems that maintains the experience value and the ecosystems.